

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa E. U.

przeciwko A. K., T. D. i T. F.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 stycznia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz każdej z pozwanych: T. D. i T. F. kwoty po 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powódki E. U. – T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. akt V ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane

w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnych zagadnień prawnych skarżąca upatruje w konieczności dokonania wykładni art. 321 § 1 k.p.c. przez zdefiniowanie przedmiotu sporu i zakresu orzekania, w kontekście wykładni przepisów art. 366 k.p.c. oraz art. 383 k.p.c. Powyższe wiąże się z zarzutem kasacyjnym naruszenia powyższych przepisów w związku z przyjęciem, że na skutek uwzględnienia powództwa, ze wskazaniem innej daty zawarcia umowy darowizny, niż data podana w pozwie doszłoby do orzeczenia ponad żądanie, względnie doszłoby do naruszenia zakazu z art. 383 k.p.c., w sytuacji gdy zmiana daty ustalenia stosunku prawnego w sentencji wyroku, na inną niż wskazana w pozwie, nie naruszałaby ogólnej zasady wyrokowania, w myśl której Sąd *meriti* jest związany żądaniem pozwu rozumianym jako czytelna intencja strony w uzyskaniu nie budzącego wątpliwości rozstrzygnięcia, oparta na przedstawionym sądowi i zweryfikowanym, w toku postępowania sądowego, stanie faktycznym.

Drugie zagadnienie prawne powódka odnosi do potrzeby wyjaśnienia jak powinno wyglądać spełnienie „przyrzeczonego świadczenia” w rozumieniu art. 890 § 1 k.c. (w zw. z art. 510 k.c.) w sytuacji, w której przedmiotem świadczenia umowy darowizny jest roszczenie (wiązka roszczeń).

Odnosząc się w pierwszej kolejności do drugiego zagadnienia należy zauważyć, że skarżąca pomija, iż darowizna udziałów w prawie własności nieruchomości, dla swej ważności wymagała zachowania formy aktu notarialnego zarówno dla oświadczenia darczyńcy jak i obdarowanego, co wynika z art. 890 § 2 k.c. w zw. z art. 158 k.c. Oświadczenie o nieodpłatnym zrzeczeniu się roszczeń, złożone bez zachowania formy aktu notarialnego, w toku postępowania administracyjnego o stwierdzenie, że nieruchomość nie podpadała pod działanie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, nie mogło doprowadzić do powstania skutku rzeczowego, jak również nie mogło być źródłem

roszczenia o przeniesienie prawa własności, po zakończeniu postępowania administracyjnego, w którym został uwzględniony wniosek o stwierdzenie, że nieruchomość ta nie podpada pod działanie przepisów wskazanego dekretu. Przed zakończeniem tego postępowania administracyjnego zrzekającemu się nie przysługiwało prawo współwłasności, a zatem co najwyżej mogło być złożone oświadczenie zobowiązujące do przeniesienia udziału we współwłasności takiej nieruchomości, pod warunkiem, że wniosek o stwierdzenie, iż ta nieruchomość nie podpada pod przepisy dekretu zostanie uwzględniony. Jednak, także i w takim przypadku, oświadczenia obu stron powinny być złożone w formie aktu notarialnego. Wówczas do przejścia prawa własności konieczna byłaby jednak umowa bezwarunkowa zawarta w formie aktu notarialnego, aczkolwiek w razie odmowy zawarcia takiej umowy darczyńcy przysługiwałoby roszczenie o zobowiązanie obdarowanego do złożenia oświadczenia woli w trybie art. 64 k.c. Brak zawarcia, w stanie faktycznym sprawy, umowy zobowiązującej, warunkowej i to w formie aktu notarialnego nie mogło doprowadzić po stronie powódki do powstania roszczenia o zobowiązanie do złożenia bezwarunkowego oświadczenia woli.

Jeśli zaś chodzi o ewentualne inne roszczenia majątkowe (wierzytelności), ale o charakterze pieniężnym, to z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.) nie wynika, by darowizna (zawarta bez zachowania formy aktu notarialnego dla oświadczenia darczyńcy) została wykonana jak to przewiduje art. 890 § 1 zd. 2 k.c. W orzecznictwie wyjaśniono już, że gdy umowa darowizny wymaga konwalidacji wobec niezachowania, dla oświadczenia darczyńcy, formy aktu notarialnego, konieczny jest zewnętrzny przejaw woli stron, iż obejmują one swoją wolą wykonanie umowy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1997 r., II CKN 489/97). Opisane w wiążącej w postępowaniu kasacyjnym (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.) podstawie faktycznej zachowania osób, które złożyły oświadczenia o nieodpłatnym zrzeczeniu się roszczeń, bez zachowania formy aktu notarialnego, przeczyły tezie o wykonaniu darowizny w zakresie ewentualnych wierzytelności pieniężnych. Ponadto, w zakresie ewentualnych przyszłych wierzytelności, które mogłyby powstać dopiero

po stwierdzeniu w trybie administracyjnym wyłączenia nieruchomości spod działania dekretu, miałyby zastosowanie art. 889 pkt 2 k.c.

W konsekwencji bezprzedmiotowe dla rozstrzygnięcia sprawy stało się udzielenie odpowiedzi na pierwsze pytanie osadzone na gruncie art. 321 k.p.c.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99, art. 398<sup>21</sup> k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 20 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).